

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.04.1989, sp. zn. 1 Cz 26/89, ECLI:CZ:NS:1989:1.CZ.26.1989.1

Číslo: 39/1990

Právní věta: Při odcizení věcí odpovídá pojištěnému občanovi za škodu ten, kdo ji způsobil zaviněným porušením právní povinnosti (§ 420 odst. 1 o. z.), tedy především osoba, která věci odcizila. Pouhé převzetí odcizených věcí od jiné osoby nezakládá samo o sobě odpovědnost za škodu toho, kdo tyto věci převzal. V tomto smyslu uplatňuje státní pojišťovna podle ustanovení § 368 o.z. právo na náhradu škody, které na ni přešlo z pojištěného.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.04.1989

Spisová značka: 1 Cz 26/89

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Pojištění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 251 40/1964 Sb. § 368
§ 420

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39

Při odcizení věcí odpovídá pojištěnému občanovi za škodu ten, kdo ji způsobil zaviněným porušením právní povinnosti (§ 420 odst. 1 o. z.), tedy především osoba, která věci odcizila. Pouhé převzetí odcizených věcí od jiné osoby nezakládá samo o sobě odpovědnost za škodu toho, kdo tyto věci převzal. V tomto smyslu uplatňuje státní pojišťovna podle ustanovení § 368 o. z. právo na náhradu škody, které na ni přešlo z pojištěného.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 28. 4. 1989, [1 Cz 26/89](#))

Žalující státní pojišťovna v žalobě uvedla, že 5. 5. 1985 převzal žalovaný od nezjištěné osoby zlaté šperky a magnetofon přesto, že věděl, že tyto věci byly odcizeny manželům A. T. a S. T. Za to byl žalovaný odsouzen v trestním řízení. Žalující organizace za škodu vyplatila 39 951,- Kčs jako pojistné plnění a do výše vyplaceného plnění uplatnila proti žalovanému právo na náhradu škody. Žalobou se tedy domáhala zaplacení uvedené částky s příslušenstvím, neboť žalovaný odpovídá za škodu, způsobenou protiprávní činností.

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem uložil žalovanému zaplatit žalující organizaci částku 39 951,- Kčs a 3 % úroky od 18. 10. 1986 do zaplacení a na nákladech řízení částku 1600,- Kčs, vše do tří dnů od právní moci rozsudku. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že žalovaný v době od 5. do 8. května 1985 převzal od přesně neurčené osoby zlaté šperky a magnetofon, přestože věděl, že tyto věci byly odcizeny z bytu manželů A. T. a S. T. Žalující organizace za odcizené věci zaplatila jmenovaným žalovanou částku; právo na náhradu škody přešlo na žalující pojišťovnu. Okolnost, zda odcizené věci byly poškozeným vráceny, pokládal za právně bezvýznamnou.

K odvolání žalovaného městský soud v Praze svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že soud prvního stupně správně vycházel z toho, že žalovaný převzal věci a nadále s nimi manipuloval. Přitom šlo o věci, které „byly odcizeny a byly předmětem odškodnění žalující organizací“. Žalovaný tedy odpovídá za škodu, která byla žalující organizací na základě pojistné smlouvy likvidována.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že těmito rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Pojišťovna v této věci uplatňuje právo, které na ni podle ustanovení § 368 o. z. přešlo s tím, že pojištění poškození mají proti žalovanému, který měl škodu způsobit, právo na náhradu škody způsobené pojistnou událostí a pojišťovna poskytla pojištěným plnění ve výši žalované částky.

Jedním z předpokladů přechodu práva podle ustanovení § 368 o. z. na pojišťovnu je vznik a trvání práva pojištěného na náhradu škody. Právo na náhradu podle uvedeného ustanovení má pak pojišťovna jen proti tomu, kdo za ni odpovídá pojištěnému. Při odcizení věci odpovídá pojištěnému občanovi za škodu ten, kdo ji způsobil zaviněným porušením právní povinnosti (§ 420 o. z.), tedy především osoba, která věci odcizila. Pouhé převzetí odcizených věcí od jiné osoby nezakládá samo o sobě odpovědnost toho, kdo tyto věci převzal, za škodu. Předpokladem odpovědnosti podle ustanovení § 420 o. z. je totiž mimo jiné příčinná souvislost mezi jednáním subjektu a vznikem škody. Ke zmenšení majetku poškozených (v daném případě též pojištěných) dochází odcizením jejich věcí, nikoliv tím, že někdo další jejich věci převzal. Odpovědnost toho, kdo věci převzal, by přicházel v úvahu (vedle odpovědnosti občana, který věci odcizil) v případě, že škoda byla způsobena jiným jeho jednáním než pouhým převzetím věci, např. jejich poškozením či zničením právě tímto občanem.

Z těchto hledisek se soudy věcí nezabývaly a vycházely nesprávně bez dalšího z toho, že škodu způsobil žalovaný pouze tím, že věci převzal a manipuloval s nimi. Pokud však škoda byla způsobena i jednáním žalovaného, přichází v úvahu poučení žalující organizace o možnosti upravit žalobu tak, aby zcela vystihovala jednání žalovaného, které vedlo ke vzniku škody.

Dále soudy nevzaly v úvahu, že vlastnické právo poškozených k věcem, které žalovaný převzal, nebylo zásadně dotčeno. Pokud byly tyto věci zcela či zčásti vráceny vlastníkům, škoda jim v odpovídajícím rozsahu nevznikla. Pojišťovna by v takovém případě plnila bez právního důvodu buď od počátku nebo by právní důvod odpadl vrácením věcí a k přechodu práva na náhradu škody na pojišťovnu by proto v odpovídajícím rozsahu nedošlo. S obranou, spočívající v tom, že věci byly vráceny, bude proto třeba se v dalším řízení (bude-li přicházet v úvahu odpovědnost žalovaného) vypořádat na základě zjištěného skutečného stavu věci. Soudy zatím vycházely pouze z tvrzení žalující organizace. Bude nezbytné provést důkazy zejména obsahem příslušného trestního spisu a výsledkem poškozených zaměřeným i na otázku, zda a popřípadě v jakém rozsahu byly vráceny odcizené věci poškozeny.

Soudy obou stupňů vycházely při rozhodování z nesprávného právního názoru a v souvislosti s tím nezjistily řádně skutečný stav věci, potřebný pro posouzení odpovědnosti žalovaného za škodu. Svými rozsudky proto porušily zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 368 a § 420 odst. 1 o. z.